

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2023. gada 13. jūlijā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Jurisdikcija vecāku atbildības jomā – Regula (EK) Nr. 2201/2003 – 10. un 15. pants – Lietas nodošana citas dalībvalsts tiesai, kas ir labākā situācijā lietas izspriešanai – Nosacījumi – Tās dalībvalsts tiesa, uz kuru bērns ir nelikumīgi aizvests – Hāgas 1980. gada konvencija – Bērna labākās intereses

Lietā C-87/22

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Landesgericht Korneuburg* (Korneiburgas apgabaltiesa, Austrija) iesniegusi ar 2022. gada 4. janvāra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2022. gada 9. februārī, tiesvedībā

TT

pret

AK,

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Likurgs [*C. Lycourgos*], Tiesas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], kas pilda ceturtās palātas tiesneša pienākumus, tiesneši L. S. Rosi [*L. S. Rossi*] (referente), Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] un O. Spinjana-Matei [*O. Spineanu-Matei*],

ģenerālvokāts: P. Pikamēe [*P. Pikamäe*],

sekretārs: D. Diteris [*D. Dittert*], nodaļas vadītājs,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2023. gada 12. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- TT vārdā – *Z. Gáliková, M. Hrabovská, advokátky, P. Hajek un P. Rosenich, Rechtsanwälte,*
- AK vārdā – *S. Lenzhofer un L. Stelzer Páleníková, Rechtsanwälte,*
- Slovērijas valdības vārdā – *S. Ondrášiková un B. Ricziová, pārstāves,*
- Eiropas Komisijas vārdā – *H. Leupold un W. Wils, pārstāvji,*

* Tiesvedības valoda – vācu.

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2023. gada 23. marta tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Regulas (EK) Nr. 2201/2003 (2003. gada 27. novembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu (OV 2003, L 338, 1. lpp.) 15. pantu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp TT, Slovērijas pilsoni, kas dzīvo Austrijā, un AK, Slovērijas pilsoni, par viņu divu bērnu, kuri kopā ar AK dzīvo Slovērijā, aizgādību.

Atbilstošās tiesību normas

Hāgas 1980. gada konvencija

- 3 Hāgā 1980. gada 25. oktobrī noslēgtās Konvencijas par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem (turpmāk tekstā – “Hāgas 1980. gada konvencija”) 6. pantā ir noteikts:
“Līgumslēdzēja valsts izraugās centrālo iestādi to pienākumu pildīšanai, kurus šādai iestādei uzliek Konvencija.”
- 4 Šis konvencijas 8. panta pirmajā daļā un trešās daļas f) punktā ir noteikts:
“Jebkura persona, institūcija vai cita iestāde, kas paziņo par bērna aizvešanu vai aizturēšanu, pārkāpjot tiesības uz aizbildnību [aizgādības tiesības], var iesniegt pieteikumu palīdzības saņemšanai bērna pastāvīgās dzīvesvietas Centrālajai Iestādei vai jebkuras citas Līgumslēdzējas Puses Centrālajai Iestādei, lai nodrošinātu bērna atgriešanos.
[..]
Pieprasījumam var pievienot vai to var papildināt ar:
[..]
f) apliecinājumu vai Līgumslēdzējas Puses, kurā atrodas bērna pastāvīgā dzīves vieta, Centrālās Iestādes vai citas kompetentas iestādes, vai kompetentas personas izsniegtu, ar zvērestu apliecinātu, rakstveida liecību saskaņā ar attiecīgās valsts likumdošanu.”
- 5 Minētās konvencijas 16. pantā ir paredzēts:
“Pēc paziņojuma par bērna nelikumīgu aizvešanu vai aizturēšanu 3. panta izpratnē saņemšanas Līgumslēdzēja Puses, uz kuru aizvests bērns vai kurā tas ir aizturēts, tiesām vai administratīvajām iestādēm nav jālemj par tiesībām uz aizbildnību [aizgādības tiesībām] pēc būtības, kamēr nav noteikts, ka bērns saskaņā ar šo Konvenciju neatgriezīsies, ja vien iesniegums saskaņā ar šo Konvenciju netiek iesniegts pieņemamā laikā pēc paziņojuma saņemšanas.”

Regula Nr. 2201/2003

6 Regulas Nr. 2201/2003 12., 13., 17. un 33. apsvērumi ir formulēti šādi:

“(12) Šajā regulā noteiktais piekritības pamats lietās par vecāku atbildību ir izveidots, ņemot vērā bērna intereses, jo īpaši tuvuma kritēriju. Tas nozīmē, ka piekritība ir, pirmkārt, bērna pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalstij, izņemot dažus gadījumus, kad pastāvīgā dzīvesvieta mainīta saskaņā ar vienošanos starp personām, kam ir vecāku atbildība.

(13) Bērna interesēs šī regula izņēmuma kārtā vai noteiktos apstākļos pieļauj to, ka tiesa, kurai ir piekritība, var nodot lietu citas dalībvalsts tiesai, ja šī tiesas atrašanās vieta ir labāka, lai izspriestu lietu. Tomēr tādā gadījumā otrai tiesai nedrīkstētu ļaut nodot lietu trešai tiesai.

[..]

(17) Ja bērns ir nelikumīgi aizvests vai aizturēts, nekavējoties jāpanāk bērna atpakaļatdošana [atgriešanās], un šai nolūkā piemēro 1980. gada [..] Hāgas konvenciju, kuru papildina šīs regulas noteikumi, jo īpaši tās 11. pants. Tiesām dalībvalstī, uz kuru bērns ir nelikumīgi aizvests vai kurā bērns nelikumīgi aizturēts, jāspēj iestāties pret viņa atpakaļatdošanu īpašos, attiecīgi pamatotos gadījumos. Tomēr šāds lēmums var tikt aizstāts ar turpmāku lēmumu, ko pieņem tās dalībvalsts tiesa, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta pirms nelikumīgas aizvešanas vai aizturēšanas. Ja minētais lēmums nosaka bērna atpakaļatdošanu, atpakaļatdošanai jānotiek, nepieprasot nekādu īpašu minētā sprieduma atzīšanas un izpildes procedūru dalībvalstī, uz kuru bērns ir aizvests vai kurā viņš ir aizturēts.

[..]

(33) Šajā regulā atzītas pamattiesības un respektēti Eiropas Savienības Pamattiesību hartas principi. Jo īpaši, ar to tiek izdarīti centieni nodrošināt to bērna pamattiesību ievērošanu, kas noteiktas [..] Pamattiesību hartas 24. pantā.”

7 Šīs regulas 2. pantā “Definīcijas” ir paredzēti:

“Šajā regulā:

[..]

7) ar terminu “vecāku atbildība” saprot visas tiesības un pienākumus attiecībā uz bērna personu vai bērna īpašumu, kuras piešķir fiziskai vai juridiskai personai ar spriedumu, likumu izpildi vai nolīgumu, kam ir juridisks spēks. Jēdziens ietver uzraudzības [aizgādības] tiesības un saskarsmes tiesības;

[..]

9) termins “uzraudzības [aizgādības] tiesības” ietver tiesības un pienākumus, kas attiecas uz rūpēm par bērnu, un jo īpaši tiesības noteikt bērna dzīvesvietu;

[..]

- 11) ar terminu “nelikumīga aizvešana vai aizturēšana” saprot bērna aizvešanu vai aizturēšanu, ja:
- a) ar to tiek pārkāptas uzraudzības [aizgādības] tiesības, kas iegūtas ar spriedumu, likumu vai nolīgumu, kuram ir juridisks spēks saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms aizvešanas vai aizturēšanas,
- un
- b) aizvešanas vai aizturēšanas laikā uzraudzības [aizgādības] tiesības atsevišķi vai kopīgi tika faktiski īstenotas vai arī tās tiktu šādi īstenotas, ja nebūtu notikusi aizvešana vai aizturēšana. Uzraudzību [aizgādību] uzskata par kopīgi īstenotu, ja saskaņā ar lēmumu vai likumu viena persona, kam ir vecāku atbildība, nevar lemt par bērna dzīvesvietu bez citas personas piekrišanas, kam ir vecāku atbildība.”
- 8 Regulas Nr. 2201/2003 II nodaļas “Piekritība” 2. iedaļā “Vecāku atbildība” ir ietverts šīs regulas 8.–15. pants.
- 9 Minētās regulas 8. pantā “Vispārējā piekritība” ir paredzēts:
- “1. Dalībvalsts tiesām ir piekritīgas lietas par vecāku atbildību par bērnu, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir šajā dalībvalstī brīdī, kad tiesā iesniegta prasība.
2. Uz šā panta 1. punktu attiecas 9., 10. un 12. panta noteikumi.”
- 10 Šīs pašas regulas 10. pantā “Piekritība bērna nolaupīšanas gadījumos” ir noteikts:
- “Ja bērns ir nelikumīgi aizvests vai aizturēts, tās dalībvalsts tiesām, kurā pirms nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta, saglabājas piekritība, kamēr bērns nav ieguvis pastāvīgu dzīvesvietu kādā citā dalībvalstī un:
- a) kamēr visas personas, iestādes vai citas struktūras, kam ir uzraudzības [aizgādības] tiesības, nav piekritušas aizvešanai vai aizturēšanai;
- vai
- b) kamēr bērns vismaz vienu gadu nav dzīvojis minētajā citā dalībvalstī pēc brīža, kad persona, iestāde vai cita struktūra, kam ir uzraudzības tiesības, ir zinājusi vai kad tām vajadzēja zināt par bērna atrašanās vietu, un bērns nav iekārtojies savā jaunajā vidē un neizpildās viens no šādiem nosacījumiem:
 - i) viena gada laikā pēc tam, kad persona, kam ir uzraudzības tiesības, ir zinājusi vai tai vajadzēja zināt par bērna atrašanās vietu, nekādas prasības par atdošanu nav iesniegtas kompetentajās tās dalībvalsts iestādēs, kurā bērns ir aizvests vai tiek aizturēts;
 - ii) atpakaļatdošanas prasība, ko iesniegusi persona, kurai ir uzraudzības [aizgādības] tiesības, ir atsaukta un jauna prasība nav iesniegta termiņā, kas noteikts i) [apakšpunktā];
 - iii) lieta, ko izskata tiesa dalībvalstī, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms nelikumīgas aizvešanas vai aizturēšanas, ir slēgta atbilstoši 11. panta 7. punktam;
 - iv) spriedumu par uzraudzību [aizgādību], kas neparedz bērna atpakaļatdošanu, ir izdevušas tās dalībvalsts tiesas, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms nelikumīgas aizvešanas vai aizturēšanas.”

11 Regulas Nr. 2201/2003 11. panta “Bērna atpakaļatdošana” 1.–3. punktā ir noteikts:

“1. Ja persona, iestāde vai cita struktūra, kam ir uzraudzības [aizgādības] tiesības, piesakās kompetentajās iestādēs dalībvalstī ar nolūku saņemt spriedumu, pamatojoties uz [Hāgas 1980. gada konvenciju], lai panāktu tā bērna atpakaļatdošanu, kurš ir nelikumīgi aizvests vai aizturēts dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas, piemēro 2. līdz 8. punktu.

2. Piemērojot 1980. gada Hāgas Konvencijas 12. un 13. pantu, nodrošina to, ka bērnam tiek sniegta iespēja tikt uzklausītam tiesvedībā, ja vien tas nešķiet piemēroti, ņemot vērā tā vecumu vai brieduma pakāpi.

3. Tiesa, kurā iesniegts 1. punktā minētais pieteikums par bērna atpakaļatdošanu, rīkojas paātrināti tiesas procesos attiecībā uz šo pieteikumu, izmantojot ātrākās procedūras, kas paredzētas valsts tiesību aktos.

Neskarot pirmo daļu, tiesa izdod savu spriedumu ne vēlāk kā sešas nedēļas pēc pieteikuma iesniegšanas, ja vien nepastāv ārkārtēji apstākļi, kas padara to par neiespējamu.”

12 Šīs regulas 12. pantā “Vienošanās par piekritību” ar konkrētiem nosacījumiem jurisdikcija izskatīt visus jautājumus, kas saistīti ar vecāku atbildību, ir piešķirta tās dalībvalsts tiesai, kuras jurisdikcijā ir izskatīt pieteikumu par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzišanu par neesošu.

13 Minētās regulas 15. pantā “Lietas nodošana tiesai, kas atrodas [ir] labākā vietā [situācijā] tiesas spriešanai” ir noteikts:

“1. Izņēmuma kārtā dalībvalsts tiesas, kurām ir piekritība pēc būtības, ja tās uzskata, ka citas tās dalībvalsts tiesa, ar kuru bērnam ir īpaša saikne, ir labākā atrašanās vietā tiesas spriešanai vai atsevišķas lietas daļas izskatīšanai, un ja tas ir bērna interesēs, var:

a) apturēt tiesvedību vai attiecīgo tās daļu un aicināt puses iesniegt prasību minētās citas dalībvalsts tiesā saskaņā ar 4. punktu; vai

b) lūgt citas dalībvalsts tiesu pieņemt piekritību saskaņā ar 5. punktu.

2. Šā panta 1. punktu piemēro:

a) pēc pieteikuma saņemšanas no kādas puses; vai

b) pēc pašas tiesas ierosmes; vai

c) pēc pieteikuma saņemšanas no citas tās dalībvalsts tiesas, ar kuru bērnam ir īpaša saikne saskaņā ar 3. punktu.

Īstenoto lietas nodošanu pēc tiesas ierosmes vai pēc citas dalībvalsts tiesas pieteikuma saņemšanas jāpieņem vismaz vienai no pusēm.

3. Uzskata, ka bērnam ir 1. punktā minētā īpašā saikne ar dalībvalsti, ja šī dalībvalsts:
- a) ir kļuvusi par bērna pastāvīgo dzīvesvietu pēc tam, kad 1. punktā minētajā tiesā iesniegta prasība; vai
 - b) ir bērna iepriekšējā pastāvīgā dzīvesvieta; vai
 - c) ir bērna pilsonības vieta; vai
 - d) ir tās personas pastāvīgā dzīvesvieta, kurai ir vecāku atbildība; vai
 - e) ir vieta, kurā atrodas bērna īpašums, un ja lieta ir saistīta ar bērna aizsardzības pasākumiem, kuri attiecas uz šī īpašuma pārvaldīšanu, saglabāšanu vai atsavināšanu.
4. Dalībvalsts tiesa, kurai ir piekritība pēc būtības, nosaka termiņu, kurā minētās citas dalībvalsts tiesās jāiesniedz prasību saskaņā ar 1. punktu.

Ja šajā laikā attiecīgajās tiesās nav iesniegta prasība, tiesa, kurā iesniegta prasība, turpina īstenot piekritību atbilstoši 8. līdz 14. pantam.

5. Minētās citas dalībvalsts tiesas, ja īpašu lietas apstākļu dēļ tas ir bērna [labākajās] interesēs, pieņem piekritību sešu nedēļu laikā pēc prasības iesniegšanas, kas izdarīta saskaņā ar 1. punkta a) apakšpunktu vai 1. punkta b) apakšpunktu. Šajā gadījumā tiesa, kurā prasība iesniegta pirmajā, atsakās no piekritības. Pretējā gadījumā tiesa, kurā iesniegta prasība pirmajā, turpina īstenot piekritību atbilstoši 8. līdz 14. pantam.

6. Tiesas šā panta vajadzībām sadarbojas tieši vai ar tās centrālās iestādes starpniecību, kas izraudzīta, ievērojot 53. pantu.”

- 14 Šīs pašas regulas 20. pantā “Pagaidu pasākumi, tai skaitā aizsardzības pasākumi” ir noteikts:

“1. Steidzamos gadījumos šīs regulas noteikumi neliedz dalībvalsts tiesām noteikt tādus pagaidu pasākumus, ieskaitot drošības pasākumus, attiecībā uz personām vai lietām minētajā dalībvalstī, kurus attiecīgajā dalībvalstī paredz likums, arī tad, ja saskaņā ar šo regulu lietas izskatīšana pēc būtības piekrīt citas dalībvalsts tiesai.

2. Pasākumus, kas minēti 1. punktā, pārtrauc piemērot brīdī, kad dalībvalsts tiesa, kurai saskaņā ar šo regulu ir piekritība [izskatīt lietu] pēc būtības, ir veikusi pasākumus, ko tā uzskata par atbilstošiem.”

- 15 Šīs pašas regulas 60. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstu attiecībās šī regula aizstāj turpmāk minētās konvencijas, ciktāl tās skar jautājumus, ko reglamentē šī regula:

[..]

e) 1980. gada [...] Hāgas konvencija.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 16 TT, prasītājs pamatlietā, un AK, atbildētāja pamatlietā, abi ir Slovākijas pilsoņi un ir bērnu V un M vecāki, kuri ir dzimuši neregistrētās attiecībās 2012. gadā Slovākijā. Saskaņā ar Slovākijas tiesību aktiem aizgādība pār bērniem ir kopīga.
- 17 2014. gadā ģimene apmetās uz dzīvi Austrijā, kur bērni apmeklēja bērnudārzu un pēc tam skolu. 2017. gadā bērni, turpinot dzīvot Austrijā, apmeklēja skolu Slovākijā, tādējādi ik dienu dodoties no savas dzīvesvietas Austrijā uz jauno skolu. Bērni ar vecākiem un vecvecākiem sarunājas slovāku valodā un zina tikai dažus vārdus vācu valodā.
- 18 TT un AK 2020. gada sākumā izšķīrās. 2020. gada jūlijā AK bez TT piekrišanas aizveda bērnus dzīvot pie sevis uz Slovākiju.
- 19 Saskaņā ar Hāgas 1980. gada konvenciju TT, piemērojot šīs konvencijas 8. panta pirmo daļu un trešās daļas f) punktu, *Okresný súd Bratislava I* (Bratislavas I rajona tiesa, Slovākija) iesniedza pieteikumu par bērnu atpakaļatdošanu.
- 20 Vienlaikus TT cēla prasību *Bezirksgericht Bruck an der Leitha* (Brukas pirmās instances tiesa, Austrija), lai viņam galvenokārt tiktu piešķirta vienpersoniska aizgādība pār abiem bērniem. Viņš pamatā apgalvoja, ka, tā kā AK bija nelikumīgi aizvedusi viņus no Austrijas uz Slovākiju, AK esot apdraudējusi viņu labklājību un traucējot viņiem uzturēt attiecības ar tēvu.
- 21 AK iebilda pret šo pēdējo minēto prasību, norādot uz tiesas, kurā celta prasība, starptautiskās jurisdikcijas neesamību, pamatojoties uz to, ka bērnu pastāvīgā dzīvesvieta vienmēr esot bijusi Slovākijā un ka viņi neesot sociāli integrēti vietā, kur atradās ģimenes mājoklis Austrijā.
- 22 Ar 2021. gada 4. janvāra nolēmumu minētā tiesa noraidīja TT pieteikumu, apmierinot AK izvirzīto iebildi par starptautiskās jurisdikcijas neesamību.
- 23 TT iesniedza apelācijas sūdzību *Landesgericht Korneuburg* (Korneiburgas apgabaltiesa, Austrija), kura ar 2021. gada 23. februāra nolēmumu grozīja pirmās instances nolēmumu un noraidīja mātes izvirzīto iebildi par starptautiskās jurisdikcijas neesamību. Pēc ārkārtas revīzijas sūdzības saņemšanas šis nolēmums tika apstiprināts ar *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa, Austrija) 2021. gada 23. jūnija rīkojumu.
- 24 2021. gada 23. septembrī AK vērsās *Bezirksgericht Bruck an der Leitha* (Brukas pirmās instances tiesa), lai tā lūgtu Slovākijas Republikas tiesu atzīt savu jurisdikciju bērnu aizgādības tiesību jomā atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkta b) apakšpunkta, 2. punkta a) apakšpunkta un 5. punkta noteikumiem. Šajā ziņā AK norādīja, pirmkārt, ka papildus atpakaļatdošanas procedūrai, ko TT bija uzsācis saskaņā ar Hāgas 1980. gada konvenciju *Okresný súd Bratislava I* (Bratislavas I rajona tiesa), *Okresný súd Bratislava V* (Bratislavas V rajona tiesa, Slovākija) vecāki bija uzsākuši vairākas procedūras un, otrkārt, ka, ņemot vērā daudzos šādi iegūtos pierādījumus, Slovākijas tiesas ir labākā situācijā, lai lemtu par vecāku atbildību attiecībā uz abiem bērniem.
- 25 TT iebilda pret šo lūgumu, būtībā apgalvojot, ka Regulas Nr. 2201/2003 15. pantā paredzētā jurisdikcija nevar tikt nodota, ja citas dalībvalsts tiesās, kurām ir jāīsteno sava jurisdikcija, ir iesniegts pieteikums par atpakaļatdošanu saskaņā ar Hāgas 1980. gada konvenciju, uz kuru ir atsauce šīs regulas 11. pantā.

- 26 *Bezirksgericht Bruck an der Leitha* (Brukas pirmās instances tiesa) apmierināja AK lūgumu. Šī tiesa uzskatīja, ka *Okresný súd Bratislava V* (Bratislavas V rajona tiesa), kas jau bija pieņēmusi vairākus nolēmumus par TT saskarsmes tiesībām attiecībā uz bērniem, ir piemērotāka, lai lemtu par vecāku atbildību un saskarsmes tiesības attiecībā uz abiem bērniem, kuri kopš 2020. gada jūlija kopā ar māti dzīvo Slovērijā un nebija sociāli integrējušies Austrijā. Turklāt šīs procedūras norise Austrijas tiesā būtu apgrūtināta tāpēc, ka visās pārrunās un pārbaudēs saistībā ar Austrijas bērnu un jauniešu atbalsta organizāciju veiktajām izmeklēšanām, kā arī ieceltajiem ekspertiem bērnu psiholoģijas jomā būtu jānodrošina zvērināts tulks.
- 27 TT pārsūdzēja šo nolēmumu *Landesgericht Korneuburg* (Korneiburgas apgabaltiesa).
- 28 Iesniedzējtiesa norāda, pirmkārt, ka Tiesa vēl nav izskatījusi jautājumu par Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkta un 10. panta savstarpējo attiecību. Šajā ziņā tā jautā, vai dalībvalsts tiesai, kurai ir jurisdikcija lemt par bērna aizgādības tiesībām pēc būtības, ir atļauts nodot šo jurisdikciju saskaņā ar šīs regulas 15. panta 1. punkta b) apakšpunktu tās dalībvalsts tiesai, kurā šis bērns pēc tā nelikumīgas aizvešanas tikmēr ir izveidojis savu pastāvīgo dzīvesvietu. Otrkārt, gadījumā, ja Tiesa uz šo jautājumu atbildētu apstiprinoši, iesniedzējtiesa jautā, vai Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punktā uzskaitītie nosacījumi ir izsmēļoši vai var tikt ņemti vērā arī citi apstākļi, ievērojot nelikumīgās aizvešanas specifiku.
- 29 Šādos apstākļos *Landesgericht Korneuburg* (Korneiburgas apgabaltiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Regulas [Nr. 2201/2003] 15. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts [tiesa], kurai ir piekritība pēc būtības, var lūgt tādas citas dalībvalsts tiesu, ar kuru bērnam ir īpaša saikne, atzīt savu jurisdikciju, ja tā uzskata, ka šīs citas dalībvalsts tiesa ir labākā situācijā, lai izskatītu lietu vai tās daļas, un ja tas ir bērna interesēs, arī tad, ja šīs citas dalībvalsts gadījumā runa ir par dalībvalsti, kura ir kļuvusi par bērna pastāvīgo dzīvesvietu pēc viņa nelikumīgas aizvešanas?
- 2) Vai [Regulas Nr. 2201/2003] 15. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā minētie kompetences nodošanas kritēriji ir reglamentēti izsmēļoši un nav nepieciešami papildu kritēriji, ņemot vērā procedūru, kas ir tikusi uzsākta saskaņā ar [Hāgas 1980. gada konvencijas] 8. panta [pirmo daļu un trešās daļas] f) punktu?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 30 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 2201/2003 15. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts tiesa, kurai saskaņā ar šīs regulas 10. pantu ir jurisdikcija izskatīt lietu par vecāku atbildību pēc būtības, atbilstoši šīs regulas 15. panta 1. punkta b) apakšpunktam var lūgt nodot šo lietu tās dalībvalsts tiesai, uz kuru viens no vecākiem ir nelikumīgi aizvedis šo bērnu.
- 31 Vispirms ir jānorāda, ka šis jautājums ir balstīts uz divkāršu pieņēmumu, ka, pirmkārt, AK veiktā bērnu aizvešana no Austrijas uz Slovēriju, ciktāl tā notika bez TT piekrišanas, ir “nelikumīga aizvešana” Regulas Nr. 2201/2003 2. panta 11. punkta a) apakšpunkta izpratnē un, otrkārt,

iesniedzējtiesai, kā tās dalībvalsts tiesai, kuras teritorijā bērniem bija pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms viņu nelikumīgās aizvešanas, saskaņā ar šīs regulas 10. pantu ir jurisdikcija izskatīt lietas par vecāku atbildību par šiem bērniem pēc būtības.

- 32 Pēc šī precizējuma ir jāatgādina, ka Regulas Nr. 2201/2003 II nodaļas 2. iedaļā ir paredzēti noteikumi par jurisdikciju lietās par vecāku atbildību, it īpaši attiecībā uz aizgādības tiesībām.
- 33 Kā izriet no minētās regulas 12. apsvēruma, šie jurisdikcijas noteikumi ir izstrādāti, lai ievērotu bērna labākās intereses, un šajā nolūkā tajos dota priekšroka tuvuma kritērijam. Šīs pašas regulas 8. panta 1. punkts īsteno šo mērķi, paredzot vispārējās jurisdikcijas noteikumu par labu tās dalībvalsts tiesām, kurā bērnam ir pastāvīgā dzīvesvieta brīdī, kad tiesā ir iesniegta prasība. Ņemot vērā ģeogrāfisko tuvumu, šīs tiesas kopumā vislabāk spēj novērtēt, kas atbilst bērna interesēm (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 27. aprīlis, CM (Saskarsmes tiesības ar bērnu, kas pārcēlies), C-372/22, EU:C:2023:364, 21. un 22. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 34 Tomēr saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 8. panta 2. punktu šī 8. panta 1. punktā paredzētais piekritības noteikums ir piemērojams, ievērojot citastarp šīs regulas 10. pantu.
- 35 Saskaņā ar šo 10. pantu jurisdikcija lietās par vecāku atbildību parasti tiek piešķirta tās dalībvalsts tiesām, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas.
- 36 Ar šo tiesību normu tiek īstenots viens no Regulas Nr. 2201/2003 mērķiem novērst bērnu nelikumīgu aizvešanu vai aizturēšanu starp dalībvalstīm (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 23. decembris, *Detiček*, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, 49. punkts). Tādējādi tās mērķis ir neitralizēt iedarbību, ko šīs regulas 8. panta 1. punktā paredzētā vispārējās jurisdikcijas noteikuma piemērošana radītu attiecīgā bērna nelikumīgas aizvešanas gadījumā, proti, jurisdikcijas nodošanu dalībvalstij, kurā šis bērns nelikumīgas aizvešanas vai aizturēšanas rezultātā būtu ieguvis jaunu pastāvīgo dzīvesvietu. Tā kā šī jurisdikcijas nodošana var radīt procesuālas priekšrocības prettiesiskas darbības veicējam, minētās regulas 10. pantā ir paredzēts, ka tās dalībvalsts tiesas, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms nelikumīgas aizvešanas vai aizturēšanas, principā saglabā jurisdikciju izskatīt lietu pēc būtības (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2010. gada 1. jūlijs, *Povse*, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, 41. un 44. punkts, kā arī 2021. gada 24. marts, MCP, C-603/20 PPU, EU:C:2021:231, 45. punkts).
- 37 Savukārt Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir paredzēta iespēja izņēmuma kārtā dalībvalsts tiesām, kurām ir jurisdikcija izskatīt lietu par vecāku atbildību pēc būtības, lūgt nodot šo lietu vai attiecīgo tās daļu tādas citas dalībvalsts tiesai, ar ko bērnam ir īpaša saikne, ja tā ir vispiemērotākā šīs lietas izskatīšanai un ja tas ir bērna labākajās interesēs.
- 38 Lai atbildētu uz pirmo prejudiciālo jautājumu, tātad ir jānosaka, vai Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkta b) apakšpunktā šādi izņēmuma kārtā atzītā iespēja lūgt nodot lietu var tikt izmantota, ja dalībvalsts tiesai saskaņā ar šīs regulas 10. pantu ir jurisdikcija izskatīt lietu par vecāku atbildību pēc būtības un ja tiesa, kurai šī lieta tiktu nodota, ir tās dalībvalsts tiesa, uz kuru kāds no vecākiem ir nelikumīgi aizvedis attiecīgo bērnu.
- 39 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī tās konteksts un tā tiesiskā regulējuma mērķi, kurā šī norma ir ietverta (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 1. oktobris, E., C-436/13, EU:C:2014:2246, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 40 Pirmām kārtām, attiecībā uz Regulas Nr. 2201/2003 15. panta formulējumu un kontekstu ir jāatgādina, pirmkārt, ka ar šo pantu minētās regulas 8.–14. pantā paredzētie jurisdikcijas noteikumi tiek papildināti ar sadarbības mehānismu, kas ļauj dalībvalsts tiesai, kurai ir jurisdikcija izskatīt lietu, izņēmuma kārtā nodot lietu citas dalībvalsts tiesai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 19. novembris, P, C-455/15 PPU, EU:C:2015:763, 44. punkts).
- 41 Otrkārt, šajā pašā Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 2.–6. punktā ir precizēta šādas nodošanas kārtība. Tādējādi saskaņā ar 5. punktu dalībvalsts tiesa, kurai ir jurisdikcija izskatīt lietu pēc būtības, turpina īstenot savu jurisdikciju saskaņā ar šīs regulas 8.–14. pantu gadījumā, ja citas dalībvalsts tiesas nav pieņēmušas jurisdikciju sešu nedēļu laikā no prasības iesniegšanas dienas.
- 42 Šādi rīkojoties, kā būtībā secinājumu 59. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, Eiropas Savienības likumdevējs pats ir paredzējis, ka Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēto iespēju lūgt nodošanu var izmantot dalībvalsts tiesa, kuras jurisdikcija ir pamatota ar šīs regulas 10. pantu (pēc analogijas skat. spriedumu, 2023. gada 27. aprīlis, CM (Saskarsmes tiesības ar bērnu, kas pārcēlies), C-372/22, EU:C:2023:364, 38. punkts).
- 43 Treškārt, no Regulas Nr. 2201/2003 15. panta formulējuma vai konteksta arī neizriet, ka dalībvalsts tiesai, kurai saskaņā ar šīs regulas 10. pantu ir jurisdikcija izskatīt lietu par vecāku atbildību pēc būtības, būtu jāatsakās izmantot minētās regulas 15. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēto iespēju lūgt nodošanu, ja tiesa, kurai attiecīgā gadījumā ir lūgts pieņemt jurisdikciju, ir tās dalībvalsts tiesa, uz kuru kāds no vecākiem ir nelikumīgi aizvedis attiecīgo bērnu.
- 44 Gluži pretēji, ir jāuzsver, ka tad, ja tiesai, kurai ir jurisdikcija izskatīt lietu par vecāku atbildību pēc būtības, šī jurisdikcija izriet no Regulas Nr. 2201/2003 10. panta, citas dalībvalsts tiesa, kuru var uzskatīt par tādu, kas šīs regulas 15. panta izpratnē ir labākā situācijā, lai izspriestu šo lietu, parasti būs tās dalībvalsts tiesa, uz kuru bērns ir nelikumīgi aizvests. Līdz ar to, ja tiktu izslēgts, ka šīs 15. pants ir piemērojams tādai situācijai kā šī sprieduma iepriekšējā punktā minētā, tad lielā mērā tiktu padarīta neefektīva iespēja, kas dota tiesai, kurai saskaņā ar šīs pašas regulas 10. pantu ir jurisdikcija izskatīt lietu pēc būtības, atbilstoši minētās regulas 15. panta 1. punkta b) apakšpunktam lūgt nodot lietu citas dalībvalsts tiesai, kas ir labākā situācijā, lai to izskatītu.
- 45 Otrām kārtām, attiecībā uz Regulas Nr. 2201/2003 mērķiem ir jāatgādina, ka tajā paredzētie jurisdikcijas noteikumi ir izveidoti, ņemot vērā bērna labākās intereses, kas ir galvenais apsvērums (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2014. gada 12. novembris, L, C-656/13, EU:C:2014:2364, 48. punkts, kā arī 2022. gada 1. augusts, MPA (Pastāvīgā dzīvesvieta – trešā valsts), C-501/20, EU:C:2022:619, 71. punkts un tajā minētā judikatūra). Turklāt, kā uzsvērts minētās regulas 33. apsvērumā, tajā ir atzītas pamattiesības un respektēti Pamattiesību hartas principi, it īpaši, lai nodrošinātu to bērna pamattiesību ievērošanu, kas noteiktas Hartas 24. pantā.
- 46 Turklāt no Tiesas judikatūras izriet, ka Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punktā paredzētā prasība, saskaņā ar kuru lietas nodošanai citas dalībvalsts tiesai ir jākalpo bērna labākajām interesēm, ir vadošā principa izpausme, uz kuru ir balstījies Savienības likumdevējs, izstrādājot šo regulu, un kuram ir jāstrukturē šīs regulas īstenošana tās piemērošanas jomā esošajās lietās par vecāku atbildību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 27. oktobris, D., C-428/15, EU:C:2016:819, 43. un 63. punkts).

- 47 Šī prasība noteikti nozīmē, ka ir jāņem vērā bērna pamattiesības, kas noteiktas Pamattiesību hartas 24. panta 3. punktā, regulāri uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar abiem vecākiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 23. decembris, *Detiček*, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, 56. punkts).
- 48 Ir taisnība, ka bērna nelikumīga aizvešana viena vecāka vienpusēji pieņemta lēmuma rezultātā lielākoties atņem bērnam iespēju regulāri uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar otru vecāku (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2010. gada 1. jūlijs, *Povse*, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, 64. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 49 Tomēr šis apstāklis nenozīmē, ka tiesa, kurai ir jurisdikcija saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 10. pantu, ņemot vērā bērna labākās intereses, nevar atspēkot stabilo prezumpciju par labu savas jurisdikcijas saglabāšanai, kas izriet no šīs regulas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 27. oktobris, D., C-428/15, EU:C:2016:819, 49. punkts), un tai sistemātiski ir jāatsakās izmantot šīs regulas 15. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēto iespēju lūgt nodošanu, ja tiesa, kurai tā vēlas lietu nodot, ir tās dalībvalsts tiesa, uz kuru kāds no vecākiem ir nelikumīgi aizvedis attiecīgo bērnu.
- 50 Tas savukārt nozīmē, ka tiesai, kurai saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 10. pantu ir jurisdikcija izskatīt lietu pēc būtības, ņemot vērā konkrētos lietas apstākļus, ir jāpārlicinās, ka paredzētā nodošana nevar negatīvi ietekmēt attiecīgā bērna emocionālās, ģimenes un sociālās saiknes vai viņa materiālo situāciju (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 27. oktobris, D., C-428/15, EU:C:2016:819, 58. un 59. punkts), un bērna labākajās interesēs līdzsvaroti un saprātīgi jānovērtē visas iesaistītās intereses, pamatojoties uz objektīviem apsvērumiem, kas attiecas uz pašu bērna personu un viņa sociālo vidi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 23. decembris, *Detiček*, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, 60. punkts). Tādējādi, ja šī tiesa nonāk pie secinājuma, ka lietas nodošana citas dalībvalsts tiesai ir pretrunā bērna labākajām interesēm, šāda nodošana ir jāizslēdz.
- 51 Līdz ar to Regulas Nr. 2201/2003 mērķiem nav pretrunā tas, ka tiesa, kurai, pamatojoties uz šīs regulas 10. pantu, ir jurisdikcija lietās par vecāku atbildību, izņēmuma kārtā un pēc tam, kad tā līdzsvarotā un saprātīgā veidā ir pienācīgi novērtējusi bērna labākās intereses, var lūgt nodot tajā izskatāmo lietu tās dalībvalsts tiesai, uz kuru viens no vecākiem ir nelikumīgi aizvedis attiecīgo bērnu.
- 52 Treškārt un visbeidzot, šajā ziņā nav nozīmes apstāklim, ka tiesa, kurai ir paredzēts nosūtīt šādu lūgumu, pamatojoties uz Regulas Nr. 2201/2003 20. pantu, ir noteikusi steidzamus pagaidu pasākumus saistībā ar šī bērna tēva saskarsmes tiesībām, kā pamatlietas puses norādīja tiesas sēdē Tiesā saistībā ar *Okresný súd Bratislava V* (Bratislavas V rajona tiesa) pieņemtajiem nolēmumiem.
- 53 Jāatgādina, ka šo 20. pantu nevar uzskatīt par noteikumu, ar kuru piešķir jurisdikciju izskatīt lietu par vecāku atbildību pēc būtības (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2010. gada 15. jūlijs, *Purrucker*, C-256/09, EU:C:2010:437, 61. un 62. punkts, kā arī 2010. gada 9. novembris, *Purrucker*, C-296/10, EU:C:2010:665, 69. un 70. punkts).
- 54 Līdz ar to, pat ja tiktu uzskatīts, ka *Okresný súd Bratislava V* (Bratislavas V rajona tiesa) pieņemtie nolēmumi tika pieņemti, pamatojoties uz Regulas Nr. 2201/2003 20. pantu, šī situācija tomēr atšķiras no tās, kas bija pamatā 2018. gada 4. oktobra spriedumam lietā IQ (C-478/17, EU:C:2018:812). Proti, lietā, kurā pasludināts minētais spriedums, abu attiecīgo dalībvalstu

tiesām bija jurisdikcija izskatīt lietu pēc būtības lietās par vecāku atbildību, pamatojoties attiecīgi uz Regulas Nr. 2201/2003 8. panta 1. punktu un 12. pantu, kas lika Tiesai izslēgt iespēju starp šīm tiesām izmantot šīs regulas 15. pantā paredzēto iespēju lūgt nodot lietu.

- 55 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 2201/2003 15. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts tiesa, kurai saskaņā ar šīs regulas 10. pantu ir jurisdikcija izskatīt lietu par vecāku atbildību pēc būtības, atbilstoši šīs regulas 15. panta 1. punkta b) apakšpunktam izņēmuma kārtā var lūgt nodot šo lietu tās dalībvalsts tiesai, uz kuru viens no vecākiem ir nelikumīgi aizvedis šo bērnu.

Par otro jautājumu

- 56 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka vienīgie nosacījumi, kam ir pakļauta dalībvalsts tiesa, kurai ir jurisdikcija izskatīt lietu par vecāku atbildību, iespēja lūgt nodot lietu citas dalībvalsts tiesai, ir šajā tiesību normā tieši paredzētie vai arī šai tiesai ir jāņem vērā arī citi apstākļi, piemēram, tas, ka ir sāka procedūra par bērna atpakaļatdošanu, kura uzsākta saskaņā ar Hāgas 1980. gada konvencijas 8. panta pirmās daļas un trešās daļas f) punktu un kurā nav pieņemts galīgs nolēmums.
- 57 Kā izriet no Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkta formulējuma, dalībvalsts tiesa var lūgt citas dalībvalsts tiesu īstenot savu jurisdikciju tikai tad, ja ir izpildīti šajā tiesību normā izsmeltoši uzskaitītie trīs kumulatīvie nosacījumi, proti, ja pastāv “īpaša saikne” starp bērnu un citu dalībvalsti, ja tiesa, kurai ir jurisdikcija izskatīt lietu pēc būtības, uzskata, ka šīs citas dalībvalsts tiesa ir “labākā [situācijā]”, lai izspriestu lietu, un ja nodošana ir attiecīgā bērna labākajās interesēs, proti, nerada risku negatīvi ietekmēt attiecīgā bērna situāciju (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 27. oktobris, D., C-428/15, EU:C:2016:819, 50., 56. un 58. punkts, kā arī rīkojumu, 2019. gada 10. jūlijs, EP (Vecāku atbildība un tiesa, kas atrodas labākā vietā), C-530/18, EU:C:2019:583, 31. punkts).
- 58 Attiecībā uz to, ka šajā kontekstā, iespējams, tiek ņemta vērā prasība par atpakaļatdošanu, kas pamatota ar Hāgas 1980. gada konvencijas noteikumiem, ir jāatgādina, ka, lai gan saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 60. pantu šiem noteikumiem nav augstāks spēks nekā šīs regulas noteikumiem attiecībās starp dalībvalstīm jautājumos, ko reglamentē šī regula, tiem ir cieša saikne ar šīm tiesību normām un tādējādi tie var ietekmēt minēto tiesību normu nozīmi, piemērojamību un efektivitāti (šajā nozīmē skat. Atzinumu 1/13 (Dalībvalstu pievienošanās Hāgas konvencijai), 2014. gada 14. oktobris, EU:C:2014:2303, 85. un 87. punkts, kā arī spriedumu, 2023. gada 16. februāris, *Rzecznik Praw Dziecka* u.c. (Atgriešanas lēmuma izpildes apturēšana), C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, 63. punkts).
- 59 No iepriekš minētā izriet, ka tas, ka ir iesniegts uz Hāgas 1980. gada konvenciju balstīts pieteikums par atpakaļatdošanu, par kuru nav pieņemts galīgs nolēmums dalībvalstī, uz kuru attiecīgo bērnu ir nelikumīgi aizvedis viens no vecākiem, pats par sevi nevar liegt izmantot tiesības lūgt lietas nodošanu saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkta b) apakšpunktu. Šis apstāklis tomēr ir jāņem vērā kompetentajai tiesai, lai noteiktu, vai ir izpildīti šajā tiesību normā prasītie trīs nosacījumi, lai nodotu lietu citas dalībvalsts tiesai.
- 60 Attiecībā uz šī apstākļa konkrētu ņemšanu vērā, tiesai, kurai ir jurisdikcija izskatīt lietu pēc būtības, izvērtējot šos trīs nosacījumus, ir jāsniedz šādi precizējumi.

- 61 Pirmkārt, attiecībā uz nosacījumu, saskaņā ar kuru bērnam ir jābūt “īpašai saiknei” ar dalībvalsti, kurā atrodas tiesa, kurai ir lūgts nodot lietu, ir jāatgādina, ka Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 3. punkta a)–e) apakšpunktā izmēģināti ir paredzēti pieci alternatīvi kritēriji, kas ļauj uzskatīt, ka šis nosacījums ir izpildīts (šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2019. gada 10. jūlijs, EP (Vecāku atbildība un tiesa, kas atrodas labākā vietā), C-530/18, EU:C:2019:583, 27. un 28. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra). Starp šiem kritērijiem ir arī attiecīgās tiesību normas c) apakšpunktā minētais kritērijs, saskaņā ar kuru bērns ir šis dalībvalsts pilsonis.
- 62 Šajā gadījumā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka pamatlietā aplūkoti bērni ir Slovērijas pilsoņi, līdz ar to saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 3. punkta c) apakšpunktu viņi ir jāuzskata par tādiem, kuriem ir īpaša saikne ar Slovēriju šīs regulas 15. panta 1. punkta izpratnē, pat neatkarīgi no tā, vai viņu tēvs ir uzsācis atpakaļatdošanas procedūru atbilstoši Hāgas 1980. gada konvencijai.
- 63 Otrkārt, attiecībā uz nosacījumu, ka tiesai, kurai iecerēts lietu nodot, ir jābūt “labākā [situācijā]”, lai izskatītu lietu, ir jāatgādina, pirmkārt, ka tiesai, kas plāno veikt šādu nodošanu, ir jāpārliedz, ka pirmā minētā var sniegt reālu un konkrētu pievienoto vērtību nolēmuma attiecībā uz bērnu pieņemšanu, kā tas būtu tad, ja lieta paliktu otrās minētās tiesas jurisdikcijā. Šajā ziņā tā bez citiem apstākļiem var ņemt vērā citas dalībvalsts procesuālās normas, tādas kā tās, kas ir piemērojamas lietas izskatīšanai nepieciešamo pierādījumu savākšanai. Turpretim tiesai, kurai ir jurisdikcija, šādam vērtējumam nav jāņem vērā šīs citas dalībvalsts materiālās tiesības, kuras tās tiesa lietas nodošanas gadījumā piemērotu. Patiesībā šāda vērā ņemšana būtu pretrunā savstarpējas uzticēšanās starp dalībvalstīm principam un tiesu nolēmumu savstarpējai atzīšanai, kas ir Regulas Nr. 2201/2003 pamatā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 27. oktobris, D., C-428/15, EU:C:2016:819, 57. un 61. punkts).
- 64 Otrkārt, ja Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzētā nodošana acīmredzami varētu liegt vecākam, kurš lūdz bērna atpakaļatdošanu, iespēju efektīvi izvirzīt savus argumentus tiesā, kurai ir paredzēts nodot lietu, šis risks liegtu konstatēt, ka šī tiesa būtu “labākā [situācijā]”, lai izprietu lietu šīs tiesību normas izpratnē.
- 65 Šajā gadījumā nekas Tiesas lietas materiālos nešķiet liecināt par to, ka, nododot lietu *Okresný súd Bratislava V* (Bratislavas V rajona tiesa), TT būtu liegta iespēja efektīvi izvirzīt savus argumentus, taču tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.
- 66 Treškārt, kā ģenerālvokāts ir norādījis secinājumā 80. punktā, lietas nodošana var sniegt reālu un konkrētu pievienoto vērtību nolēmuma attiecībā uz bērnu pieņemšanai, ja tiesa, kurai ir paredzēts nodot lietu, pēc pamatlietas pušu lūguma un saskaņā ar piemērojamajiem procesuālajiem noteikumiem ir veikusi visus steidzamos pagaidu pasākumus, kas pamatoti citastarp ar Regulas Nr. 2201/2003 20. pantu. Protams, kā atgādināts šī sprieduma 53. punktā, šajā pēdējā minētajā tiesību normā netiek piešķirta jurisdikcija izskatīt lietu par vecāku atbildību pēc būtības. Tomēr nevar izslēgt, ka, ņemot vērā informāciju, ko tai ir iesniegušas ieinteresētās personas, minētā tiesa var labāk izprast visus faktiskos apstākļus, kas ir saistīti ar attiecīgā bērna dzīvi un vajadzībām, un, ievērojot tuvuma kritēriju, attiecībā uz viņu pieņemt atbilstošus lēmumus.
- 67 Ceturtkārt, ja pieteikums par atpakaļatdošanu, kas pamatots ar Hāgas 1980. gada konvencijas noteikumiem, ir iesniegts tās dalībvalsts kompetentajās iestādēs, uz kuru bērns ticis nelikumīgi aizvests, neviena šīs dalībvalsts tiesa nevar tikt uzskatīta par tādu, kas ir “labākā [situācijā]” lietas izskatīšanai Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkta izpratnē, pirms ir beidzies šīs konvencijas

11. pantā un šīs regulas 11. pantā paredzētais sešu nedēļu termiņš. Turklāt būtiska kavēšanās, ko pieļāvušas minētās dalībvalsts tiesas, lai lemtu par šo pieteikumu par atpakaļatdošanu, var būt apstākļi, kas neliecina par labu konstatējumam, ka šīs tiesas ir labākā situācijā, lai lemtu par aizgādības tiesībām pēc būtības.
- 68 Kā izriet no minētās konvencijas 16. panta, pēc tam, kad ligumslēdzējas valsts tiesas ir informētas par bērna nelikumīgu aizvešanu, tās ligumslēdzējas valsts tiesas, uz kuras teritoriju bērns ir aizvests, nevar lemt par aizgādības tiesībām pēc būtības, kamēr citastarp nav pierādīts, ka ir izpildīti nosacījumi bērna atpakaļatdošanai. Tādējādi iesniedzējtiesai, izvērtējot Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punktā paredzēto otro nosacījumu, ir īpaši jāņem vērā šis apstākļi.
- 69 Treškārt, tas pats attiecas uz nosacījuma par bērna labāko interešu izvērtējumu, kurā, ņemot vērā Hāgas 1980. gada konvencijas 16. pantu, nevar abstrahēties no tā, ka dalībvalsts, uz kuru viens no vecākiem ir nelikumīgi aizvedis bērnu, tiesām uz laiku nav bijis iespējams pieņemt šīm interesēm atbilstošu nolēmumu par aizgādības tiesībām pēc būtības, pirms šīs dalībvalsts tiesa, kurā ir iesniegts pieteikums par šī bērna atpakaļatdošanu, vismaz nav lēmusi par to.
- 70 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka vienīgie nosacījumi, ar kādiem dalībvalsts tiesa, kurai ir jurisdikcija izskatīt lietu par vecāku atbildību pēc būtības, var nodot šo lietu citas dalībvalsts tiesai, ir tie, kas ir skaidri uzskaitīti šajā tiesību normā. Pārbaudot šo nosacījumu izpildi, pirmkārt, par to, vai pēdējā minētajā dalībvalstī ir tiesa, kas ir labākā situācijā lietas iztiesāšanai, un, otrkārt, par bērna labākajām interesēm, pirmās dalībvalsts tiesai ir jāņem vērā, vai pastāv procedūra par šī bērna atpakaļatdošanu, kas uzsākta saskaņā ar Hāgas 1980. gada konvencijas 8. panta pirmo daļu un trešās daļas f) punktu un par ko vēl nav pieņemts galīgs nolēmums dalībvalstī, uz kuru viens no vecākiem ir nelikumīgi aizvedis minēto bērnu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 71 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtnā palāta) nospriež:

- 1) Padomes Regulas (EK) Nr. 2201/2003 (2003. gada 27. novembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu 15. pants**

ir jāinterpretē tādējādi, ka

dalībvalsts tiesa, kurai saskaņā ar šīs regulas 10. pantu ir jurisdikcija izskatīt lietu par vecāku atbildību pēc būtības, atbilstoši šīs regulas 15. panta 1. punkta b) apakšpunktam izņēmuma kārtā var lūgt nodot šo lietu tās dalībvalsts tiesai, uz kuru viens no vecākiem ir nelikumīgi aizvedis šo bērnu.

- 2) Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkts**

ir jāinterpretē tādējādi, ka

vienīgie nosacījumi, ar kādiem dalībvalsts tiesa, kurai ir jurisdikcija izskatīt lietu par vecāku atbildību pēc būtības, var nodot šo lietu citas dalībvalsts tiesai, ir šajā tiesību normā tieši paredzētie. Pārbaudot šo nosacījumu izpildi, pirmkārt, par to, vai pēdējā minētajā dalībvalstī ir tiesa, kas ir labākā situācijā lietas iztiesāšanai, un, otrkārt, par bērna labākajām interesēm, pirmās dalībvalsts tiesai ir jāņem vērā, vai pastāv procedūra par šī bērna atpakaļatdošanu, kas uzsākta saskaņā ar Hāgā 1980. gada 25. oktobrī noslēgtās Konvencijas par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem 8. panta pirmo daļu un trešās daļas f) punktu un par ko vēl nav pieņemts galīgs nolēmums dalībvalstī, uz kuru viens no vecākiem ir nelikumīgi aizvedis minēto bērnu.

[Paraksti]